

ਸਮਾਜ - 12
 ਸਮਾਜ - 12
 ਸਮਾਜ - 12

(1) ਕਿੰਨੇ ਸਮਾਜ ਵਿੱਚ 20 ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਅਤੇ 15 ਰੁੱਖੀਆਂ ਹਨ।
 ਸਮਾਜ - 12

(a) ਰੁੱਖੀਆਂ ਦੀ ਸੰਖਿਆ 20
 ਸ਼੍ਰੇਣੀਆਂ ਦੀ ਸੰਖਿਆ = 15
 ਕੁਲ ਗਿਣਤੀ = 20 + 15 = 35

$$\frac{\text{ਰੁੱਖੀਆਂ ਦੀ ਸੰਖਿਆ}}{\text{ਸ਼੍ਰੇਣੀਆਂ ਦੀ ਸੰਖਿਆ}} = \frac{20}{15} = \frac{20 \div 5}{15 \div 5} = \frac{4}{3}$$

(b) ਰੁੱਖੀਆਂ ਦੀ ਸੰਖਿਆ 20
 ਕੁਲ ਵਿਦਿਆਰਥੀ = 35

$$\frac{\text{ਰੁੱਖੀਆਂ ਦੀ ਸੰਖਿਆ}}{\text{ਕੁਲ ਵਿਦਿਆਰਥੀ}} = \frac{20}{35} = \frac{20 \div 5}{35 \div 5} = \frac{4}{7}$$

(2) 30 ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦੀ ਸਮਾਜ ਵਿੱਚ 6 ਫੁੱਟਬਾਲ, 12 ਕ੍ਰਿਕਟ ਅਤੇ ਬਾਕੀ ਟੈਨਿਸ ਖੇਡ ਕਰਦੇ ਹਨ।
 ਸਮਾਜ - 12

ਕੁਲ ਵਿਦਿਆਰਥੀ = 30
 ਫੁੱਟਬਾਲ ਖੇਡ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ = 6
 ਕ੍ਰਿਕਟ " " " " = 12
 ਟੈਨਿਸ " " " " = 30 - 6 - 12 = 12

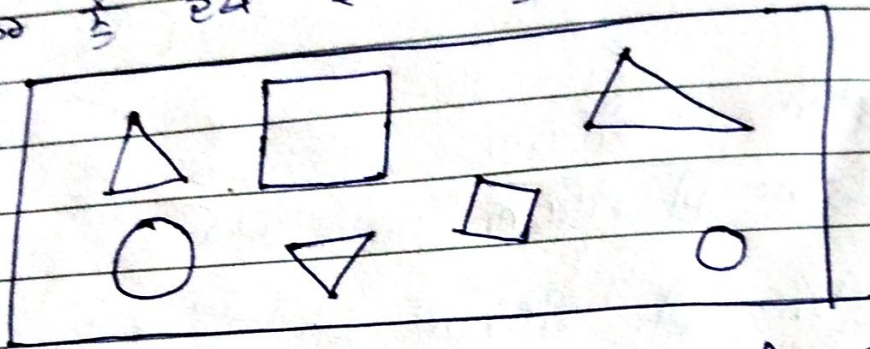
(a) ਫੁੱਟਬਾਲ ਖੇਡ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਟੈਨਿਸ ਖੇਡ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਨਾਲ

$$\frac{\text{ਫੁੱਟਬਾਲ ਖੇਡ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀ}}{\text{ਟੈਨਿਸ ਖੇਡ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀ}} = \frac{6}{12} = \frac{6 \div 6}{12 \div 6} = \frac{1}{2}$$

(b)

③

(9)

ਤਿੰਨਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ = 3

हमारे " " = 2

$$\frac{1}{2} \times 4 = 2$$

२२ फ़ि० = 7

$$\frac{\text{ਆਗਿਆਂ ਤਿਥੀ ਦੀ ਮੰਧਿਯਾ}}{\text{ਚੰਦਰਾ ਦੀ ਮੰਧਿਯਾ}} = \frac{3}{2}$$

(b)

$$\frac{\text{ਦੁਹਰਾਂ ਦੀ ਸੰਖਿਆ}}{\text{ਕੁਲ ਸਾਹਿਤੀਆਂ}} = \frac{2}{7}$$

CC)

$$\frac{\text{माही मी माझी मी}}{\text{माही मी माझी मी}} = \frac{2}{7}$$

(4) ગઝિર અને માયડા ૨ વિદ્યુત પાવર્ટ વિદ્યુત
રૂમ હોય 6 ટિ.મી. અને 12 ટિ.મી. લી રૂમી
કેન્ડલ રીડી | ગઝિર અને માયડા રીન્કાં ચોક્કસ
હા અનુયાય પડતો રહે |

ગઝિર દુભાગ કેન્ડલ રીડી દુર્ગી = 6 km
માયડા " " " = 12 km

ગઝિર લી ચોક્કસ = 6 ટિ.મી. પૂરી પાડે
માયડા " " = 12 ટિ.મી. પૂરી પાડે

$$\frac{\text{ગઝિર લી ચોક્કસ}}{\text{માયડા લી ચોક્કસ}} = \frac{6}{12} = \frac{6 \div 6}{12 \div 6} = \frac{1}{2}$$

(5) જે સિધ્ધિમાં હા અનુયાય પડતો રહે |

(a) 81 હા 108 માત્ર

$$\frac{81}{108} = \frac{81 \div 9}{108 \div 9} = \frac{9 \div 3}{12 \div 3} = \frac{3}{4}$$

(b) 98 હા 63 માત્ર

$$\frac{98}{63} = \frac{98 \div 7}{63 \div 7} = \frac{14}{9}$$

(c) 33 ટિ.મી. હા 121 ટિ.મી. માત્ર

$$\frac{33}{121} = \frac{33 \div 11}{121 \div 11} = \frac{3}{11}$$

(d) 30 મીટર હા 45 મીટર માત્ર

$$\frac{30}{45} = \frac{30 \div 5}{45 \div 5} = \frac{6 \div 3}{9 \div 3} = \frac{2}{3}$$

(7) 30 मिटर का अनुपात यहाँ है।
(a) 30 फीट का 1.5 वर्गमीटर का

$$1 \text{ वर्गमीटर} = 60 \text{ फीट}$$

$$1.5 \text{ वर्गमीटर} = 60 \times 1.5 = 90 \text{ फीट}$$

$$\frac{30 \text{ फीट}}{1.5 \text{ वर्गमीटर}} = \frac{30 \text{ फीट}}{90 \text{ फीट}} = \frac{30 \div 30}{90 \div 30} = \frac{1}{3}$$

(b) 40 मीटर का 1.5 मीटर का

$$1 \text{ मीटर} = 100 \text{ मम}$$

$$1.5 \text{ मीटर} = 1.5 \times 100 = 150 \text{ मम}$$

$$\frac{40 \text{ मम}}{1.5 \text{ मी}} = \frac{40 \text{ मम}}{150 \text{ मम}} = \frac{40 \div 10}{150 \div 10} = \frac{4}{15}$$

(c) 55 पैसे का 1 रुपया का

$$1 \text{ रु.} = 100 \text{ पैसे}$$

$$\frac{55 \text{ पैसे}}{1 \text{ रुपया}} = \frac{55 \div 5}{100 \div 5} = \frac{11}{20}$$

(d) 500 mL का 2 लीटर का

$$1 \text{ लीटर} = 1000 \text{ mL}$$

$$2 \text{ लीटर} = 2 \times 1000 = 2000 \text{ mL}$$

$$\frac{500 \text{ mL}}{2000 \text{ mL}} = \frac{500 \div 500}{2000 \div 500} = \frac{1}{4}$$

(8) દિવે શાક દિવે મીઠા રૂ 150,000 રમાડિંદી પે
મોડે રૂ 50,000 હી વેંચત રહી પે 500 ર હ
મરુપાડ પડા રહે :

(a) મીઠા દુભાગ રીડે ગદે મરુપે મોડે હિસી
વેંચત હ

$$\text{મીઠા હી રમાડી} = \text{રૂ } 150,000$$

$$\text{વેંચત} = \text{રૂ } 50,000$$

$$\text{મરુપા} = \text{રૂ } 100,000$$

$$\frac{\text{મરુપા}}{\text{વેંચત}} = \frac{100000}{50000} = \frac{2}{1}$$

(b) મીઠા દુભાગ રીડી ગણી વેંચત મોડે મરુપ હ

$$\frac{\text{વેંચત}}{\text{મરુપા}} = \frac{50,000}{100000} = \frac{5}{10} = \frac{5 \div 5}{10 \div 5} = \frac{1}{2}$$

(10) દિવે શાક દિવે 4320 દિરિખાગી જા
સિમ દિવે 2300 રૂડીનાં જા મરુપાડ પડા રહે :

(a) રૂડીનાં હી મેંચિના હ રૂડે દિરિખાગી મોડે

$$\text{રૂડે દિરિખાગી} = 4320$$

$$\text{રૂડીનાં હી મિલડી} = 2300$$

$$\text{મીંડિનાં " " } = 4320 - 2300 \\ = 2020$$

$$\frac{\text{રૂડીનાં હી મેંચિના}}{\text{રૂડે દિરિખાગી}} = \frac{2300 \div 20}{4320 \div 20} = \frac{115}{216}$$

(b) મીંડિનાં હી મેંચિના હ રૂડીનાં હી મેંચિના મોડે

$$\frac{\text{મીંડિનાં હી મેંચિના}}{\text{રૂડીનાં હી મેંચિના}} = \frac{2020}{2300} = \frac{2020 \div 10}{2300 \div 10} \\ = \frac{202 \div 2}{230 \div 2} = \frac{101}{115}$$

(10) $\frac{\text{ਸ਼੍ਰੇਣੀਆਂ ਦੀ ਸੰਖਿਆ}}{\text{ਸ਼੍ਰੇਣੀਆਂ ਦੀ ਸੰਖਿਆ}} = \frac{2020 \div 10}{4320 \div 10}$

$$= \frac{202 \div 2}{432 \div 2} = \frac{101}{216}$$

(11) ਇੱਕ ਹਸਰ ਚੈੱਕ ਦਾ ਮੁੱਲ ₹ 180 ਤੋਂ ਘੱਟ
8 ਧਾਨਦੇਰਾਂ ਦਾ ਮੁੱਲ ₹ 56 ਤੋਂ / ਚੈੱਕ ਦੇ ਮੁੱਲ
ਦਾ ਧਾਨਦੇਰ ਦਾ ਮੁੱਲ ਕਾਨਿਆਤ ਪਤਾ ਕਰੋ।

1. ਹਸਰ ਚੈੱਕ ਦਾ ਮੁੱਲ = ₹ 180

1. ਚੈੱਕ " " = $\frac{180}{12} = ₹ 15$

8 ਧਾਨਦੇਰਾਂ ਦਾ ਮੁੱਲ = ₹ 56

1. " " = $\frac{56}{8} = ₹ 7$

$\frac{\text{ਚੈੱਕ ਦਾ ਮੁੱਲ}}{\text{ਧਾਨਦੇਰ ਦਾ ਮੁੱਲ}} = \frac{15}{7} = 15:7$

(12) ਇੱਕ ਜਨ ਦੀ ਚੈੱਕਬੁਕ ਅਤੇ ਕੈਸ਼ਬੁਕ ਦਾ ਕਾਨਿਆਤ 25%
ਕੇ ਕੁਝੀ ਆਰਥੀ ਤੇ ਪੂਰਾ ਹੋਵੇ

ਜਨ ਦੀ ਚੈੱਕਬੁਕ	10	x	40
ਜਨ ਦੀ ਕੈਸ਼ਬੁਕ	25	50	y

ਉੱਤਰ

20

$$\frac{10}{25} = \frac{x}{50}$$

$$50 \times 10 = x \times 25$$

$$\frac{50 \times 10}{25} = x$$

$$2 \times 10 = x$$

$$\boxed{x = 20}$$

22

$$\frac{20}{50} = \frac{40}{y}$$

~~$$\frac{2}{5} = \frac{40}{y}$$~~

$$2y = 40 \times 5 = 200$$

$$y = \frac{200}{2} = 100 \Rightarrow \boxed{y=100}$$

(14) ਮੀਰਾ ਅਤੇ ਮੰਗੀਤਾ ਦੇ ਵਿੱਚ 20 ਚੱਕਾਂ ਹਨ
3:2 ਵਿੱਚ ਵੰਡੋ।

ਕੁਲ ਚੱਕਾਂ = 20

ਮੀਰਾ ਦੇ ਚੱਕਾਂ ਦੀ ਸੰਖਿਆ = $\frac{3}{3+2} \times 20$

$$= \frac{3}{5} \times 20 = 3 \times 4 = 12$$

ਮੰਗੀਤਾ ਦੇ ਚੱਕਾਂ ਦੀ ਸੰਖਿਆ = $\frac{2}{3+2} \times 20$

$$= \frac{2}{5} \times 20 = 2 \times 4 = 8$$

(15) ਦੋ ਮਾਂਆਪਣੀ ਘੋੜੀ ਸ਼ਰੇਣੀ ਅਤੇ ਗੁਮਰਾ ਵਿੱਚ
ਕੁਲ 36 ਉਮਰਾਂ ਦੀ ਉਮਰ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਵਿੱਚ ਵੰਡਣਾ
ਚਾਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਸ਼ਰੇਣੀ ਸ਼ਰੇਣੀ ਦੀ ਉਮਰ 15 ਸਾਲ ਅਤੇ
ਗੁਮਰਾ ਦੀ ਉਮਰ 12 ਸਾਲ ਹੈ ਤਾਂ ਸ਼ਰੇਣੀ ਅਤੇ
ਗੁਮਰਾ ਦੇ ਵਿੱਚ - ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਮਿਲਦੇ ਹਨ?

ਕੁਲ ਉਮਰ = 36

ਸ਼ਰੇਣੀ ਦੀ ਉਮਰ = 15 ਸਾਲ

ਗੁਮਰਾ ਦੀ ਉਮਰ = 12 ਸਾਲ

ਗੁੰਮਰਾ ਦੀ ਮਿਲਣ ਵਾਲੀ ਰਕਮ = $\frac{15}{15+12} \times 36$

= $\frac{15 \times 36^4}{27} = \frac{15 \times 4}{3}$

= $5 \times 4 = ₹ 20$

ਗੁੰਮਰਾ ਦੀ ਮਿਲਣ ਵਾਲੀ ਰਕਮ = $\frac{12}{15+12} \times 36$

= $\frac{12 \times 36^4}{27} = \frac{12 \times 4}{3}$

= $4 \times 4 = ₹ 16$

HOMEWORK (16)

ਪਿਤਾ ਦੀ ਦਰਤਮਾਨ ਉਮਰ 42 ਸਾਲ
ਮਾਂਤ ਪੁੱਤਰ ਦੀ ਉਮਰ 14 ਸਾਲ ਹੈ। ਕੁਲਪਾਤ ਪਤਾ 27

(a) ਪਿਤਾ ਦੀ ਦਰਤਮਾਨ ਉਮਰ ਦਾ ਪੁੱਤਰ ਦੀ ਦਰਤਮਾਨ
ਉਮਰ ਸਾਲ।

(b) ਪਿਤਾ ਦੀ ਉਮਰ ਦਾ ਪੁੱਤਰ ਦੀ ਉਮਰ ਸਾਲ ਸਦੇ ਪੁੱਤਰ
ਦੀ ਉਮਰ 12 ਸਾਲ ਦੀ ਸੀ।

(c) 10 ਸਾਲ ਬਾਅਦ ਪਿਤਾ ਦੀ ਉਮਰ ਦਾ 10 ਸਾਲ ਬਾਅਦ
ਪੁੱਤਰ ਦੀ ਉਮਰ ਸਾਲ।

(d) ਪਿਤਾ ਦੀ ਉਮਰ ਦਾ ਪੁੱਤਰ ਦੀ ਉਮਰ ਸਾਲ ਸਦੇ ਪਿਤਾ
30 ਸਾਲ ਦਾ ਸੀ।